

DÉLMAGYARORSZÁG

78. évfolyam, 254. szám
1988. október 24., hétfő

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEDED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 1.80 forint

A testület hitele

Szomorú sejtelmekkel jöttem el pénteken a városi tanács rendkívüli üléséről. Egy társadalom érettségének, kollektív tudatállapotának ugyanis az a fokmérője, hogy képes-e békés úton rendezni a konfliktusait, vagy a válság szükségszerűen addig éléződik, míg az ellentéteket hordozó érdekcsoportok erőszakos úton próbálják meg eldönteni a vitás kérdéseket. A társadalmi konfliktusokat lehet kezelni intézményesített politikai alkumechanizmusokkal és polgárháborúval egyaránt. De azért, ha a saját és a gyerekei jövőjére gondol az ember: micsoda különbség!

Az volt az érzésem, hogy a tanácsülésen felszólalók közül — akár támogatatták Tóth Károly felvetését, akár nem — valójában kevesen értették őt. Talán nem is csoda, hiszen a világnak ezen a részén évtizedeken át nem volt divat különbséget tenni a politikai felelősség és a büntetőjogi felelősség közt. A politikai felelősség a gyakorlatban nemhogy szűkebb mozgásteret, szigorúbb követelményrendszert jelentett volna, mint amit a büntetőjog megkövetel, hanem olykor azt tartalmazta, hogy egy választott vezetőre nemcsak választói elvárásainak nincs hatása, hanem még a büntetőjogi normáknak is feleltetnie kellett.

Furcsa, de nagyon jellemző módon jelenik meg Szegeden és Csongrád megyében az eddigi viszonyok válsága. A felszínen az látható, hogy bizonyos vezetők olyan cselekményeket követnek el, amelyek a büntetőjog oldaláról nem kifogásolhatók, a lakosság nagy része azonban — ha tudomást szerez róluk — erkölcszelennek, a hatalommal való visszaélésnek érzi ezeket. Korábban egyszerű volt a helyzet: a lakosságot azért nem érdekelte különösebben a vezetők anyagi gyarapodása, mert a saját életszínvonala is emelkedett.

Úgy látszik azonban, napjainkra társadalmi méretekben ellentétbe került egymással jog és erkölcs. Hogyan történhetett ez meg? Nagy visszhangot váltott ki, hogy az új szovjet alkotmányban is szét kívánják választani a törvényhozó hatalmat a végrehajtó hatalomtól. Ameddig ugyanis ez nem történik meg, addig a végrehajtó hatalmat nem korlátozzák tőle független játékszabályok. Addig a törvények végrehajtója magának alkotja a törvényeket, így azután minden és mindennek az ellenkezője is törvényesíthető. Gyakorlatilag a törvényhozó és a végrehajtó hatalom a helyi szinteken sincs elválasztva. A tanácsok államhatalmi funkciója erősebb a népképviselői funkcionál, de szükség esetén az államhatalmi érdek el is bújhat a népképviselőt mögé. Ez a testületi felelősség lényege.

Bizonyára nem véletlen, hogy a választott vezető jobban fél a hivatali főnökeitől, mint a választóitól. A megyei tanács elnöke is, a városi tanács elnöke is egyszerű állampolgári jogon megvehette volna az állam lakását. De ha már engedélyt kértek — és kaptak — rá, akkor miért a főnököket, és miért nem a választóikat kérdezték meg? Ime, az újabb kérdés: valójában kik az ő választói? Azok az állampolgárok, akiknek most rohamosan romlik az életszínvonaluk, vagy a felülről választott vezetők által úgyszintén felülről kijelölt testületi tagok? És ez utóbbiak vajon kit képviselnek? Választóikat-e, vagy kiválasztóikat? Amikor a testületi felelősségről beszélünk, az elkötelezettség vagy a lekötöttség erkölcsi parancsa alapján döntenek a testületi tagok? Milyen fura ellentmondás van a lekötöttség erkölcsében is: a paternalisztikus hatalom, illetve azok, akikben ez megismerésül, azt is jutalomként, kiváltsággént adják az embernek, ami állampolgári jogon járna neki. Így fordul visszajára, rossz ügyek szolgálatába az emberi jóézés: hogyan szavazzak én X. elvtárs javaslatára, amikor jót tett velem, lehetővé tette, hogy megkapjam legalább azt, ami amúgy is járna nekem, de nélküle nem biztos, hogy megkapnám?

Ez lehetett volna még nagyon sokáig a társadalmi közmegegyezés alapja, ha nem nőne véresen, de szükségszerűen a távolság a pikszisben levők és a kiszorultak között. Ha nem jutna a ma született csecsemőre is 1800 dollár adósság anélkül, hogy ebből megteremtették volna azt, amire felvették: a gazdasági kibontakozás alapjait. A politikai bizalom elvesztésének nagyon egyszerű az oka: a vezetőnek az a dolga, azt vállalta, hogy előbbre vigye egy országnyi, megyéni, városnyi közösség ügyét. De ha nem képes rá, akkor álljon félre, és kapjon lehetőséget más! Persze, működő pluralizmus híján, ennek ma nincs meg a gyakorlata, ezért az indulatok veszik át a főszerepet. Ezek azonban sajnos jogosak, és el nem hallgathatók indulatok: ha már idáig jutott ez az ország, ez a megye, ez a város, akkor a vezetői legalább osztozzanak a sarzsai nélküli lakosság sorsában.

Program és kompromisszumkészség nélkül azonban sem ebből az indulatból, sem a hatalomföltöltő kardcsörtetésből nem lesz kibontakozás. En, mint párttag is, szögvellem, hogy negyven év, hatalomban eltöltött idő után még mindig nem a politika hitelet, hanem a munkásörög harcosságát kezdi emlegetni a párt vezető szerepének biztosításaként. De ami a legjobban elgondolkoztatott, az a testületi ülés befejezése volt: sem a vébe, sem a tanácsit testület nem vállalta föl a döntést, de még a tisztázó vitákat sem. Az egészet félben hagyták, elnapolták, és elmentek ebédelni. Ez is a testület hiteléhez tartozik.

Tanács István

Örségváltás

Szakszervezeti
küldöttértekezlet

Miről beszélt? Először akkor dörrött fel a taps, amikor megkérdejezte az szmt-beszámolóban, hogy valóban eleget tettek-e a feladataiknak. Ha ez így volna, a mozgalom feltehetően nem olyan lenne, mint amilyen. A szakszervezetek hallgatóságosan hozzájárultak a jelenlegi gazdasági helyzet kialakulásához. Olyan program kell, amellyel vissza lehet nyerni a tömegbázist. Hol volt évtizedekig a szakszervezet, amikor a maradékelv érvényesült az oktatásban, a kultúrában?! Kétségbeesítő helyzetbe került a pedagógustársadalom, de ezáltal az egész ország is, hiszen egyre romlik az oktatás minősége. Tarthatatlan az az állapot, hogy az értelmiségi és a munkás egymásra mutogat. Az szmt-nek minőségi reformot kell felvállalniuk. Arra is kitért, hogy manapság egy párt-székház felújítására — a közpénzből — 80 milliót fordítani: luxus!

Azt hiszem, a küldöttértekezlet alaphangját a fiatal, átoszthalmi tanárnő adta meg. Többen fogalmaztak hasonló hangnembben.

Forró szív,
tisztá fej

Sipos Imre megkérdezte a SZOT jelenlévő alelnökét, Gál Lászlót: az elmúlt évtizedekben miért nem a tagság nevében cselekedtek? A felsőbb vezetők jelenlétükkel, érdeklődésükkel miért nem tisztelik meg a tagságot? Mindenre azt mondjuk, nincs pénz. Ugyanakkor hatalmas székhezak, oktatási központok épülnek. Van itt pénz, csak újra el kellene osztani! Nem látni, mi értelme van a szakszervezeti információknak; lent sírunk, fent pedig hallgatnak. Igaz lehet az, hogy ülpont kérdése a nézőpont? A makói szakszervezeti bizottság titkára követelte a bizalmi jogi védelmet, a személyi jövedelemadó rendszerének módosítását, és a jogosítványok kiterjesztését.

Horváth Károly hozzászólását sem jellemezte óvatosság. Meg kell vizsgálni, a jelenlegi szervezet alkalmas-e arra, hogy partnere legyen a kormányoknak. Amikor a kormány intézkedései nem dolgozó, nem család-, és nem ifjúságpártiak, a szakszervezeteknek harcomdort kell váltaniuk. Betört az országba a nyugati tőke, a nyugati ár, mikor lesznek nyugati bérek? Ilyen körülmények között kellemlen a szakszervezeti harcosság?! Más lehetőség pedig nincs! Tagságpárti szakszervezetekre van szükség. A harcomdor pedig nem lehet más, mint az érvekkel való csatározás. A kormány bérpolitikája szemfényvesztés, a szakmák egymás közötti kiájtásása folyik. Láthatóan az „oszd meg és uralkodj” elve érvényesül. És ha nem vigyázunk, ez be is válik. Olyan szakszervezeti vezetők kellenek, akik vállalják az ütközést. Az alapszervezetek vegyék át a főszerepet, az apparátus segítse a munkájukat, teremtsen meg a jogi és a lakóterületi védel

Talán egy kicsit fellélegezhetünk. Felnőttként, elfogulatlanul döntött, viselkedett az a megyei szakszervezeti küldöttértekezlet, amely szombaton majd kilenc órán át tanácskozott a megyei művelődési központban. Jöfelé tapogatózik, tájékozódik a megyei szakszervezeti mozgalom, legalábbis úgy tűnik. A látogatón túl ezt alátámasztották a hozzászólások is. Hal' istennek, nem uralkodtak el a leiró, a szakszervezeti zsargont szajkózó vélemények. Több szénzációnál is szolgált ez a tanácskozás. Legnagyobb meglepetést egy átoszthalmi tanárnő, Kiszinné Bikárdi Melinda szereplése jelentett. Többen követendő példaként emlegették bátorságát, szókimondását, szenvedélyességét.

müket, az országos fórumokhoz továbbítsa a véleményüket, a tagság közös akaratát változtassa politikai akaratá! (A hallgatóság ezeket a gondolatokat többször szakította félbe egyetértését, rokonszenvét jelző tapsal.)

Géczy József megfogalmazta, hogy manapság már a bátorság nem elég, a mozgalomban forró szívre, tisztá fejre van szükség. A szakszervezet bátran támaszkodjon a tagságra. Nem szabad beleesni az apparátusi szempontok csapdájába. Az információk még döntés előtt kerüljenek nyilvánosságra. A bérszabályozás rendszerén belül kell változtatni. Kétségtelen tény, hogy a szakszervezet áldását adta az 1985-ös tévedéshez. Epp' ezért ideje, hogy a mozgalom a saját útját járja. Az alapszervezetek gondolják újra, hová akarnak csatlakozni, vállalni kell az újraszerveződést. A SZOT majd eldönti, részt vesz-e ebben a mozgásban. Nemcsak az értelmiség helyezkedik szembe a múlttal; a munkások kevésbé ülnek fel ugyan a különböző szellemi áramlatoknak, a kritikai hang körökben is erős.

Tóth László szavai sem voltak szenvedélymentesek. Felháborítónak tartja, hogy a jutalmakból is adóznak kell. A munkások elkeseredtek. Csak egy szikra kell. Ot a munkatársai azzal engedték el, hogy olyan vezető titkárt válasszon, aki a legbátrabb, aki a legtöbbet ki tudja követelni. A mostani jelöltek vajon éreznék-e magukban annyi erőt, hogy a kihívásoknak eleget tudnak tenni?

Mit akar a tagság?

Legtöbben talán erre a kérdésre próbáltak választ adni.

Sebők János azt fogalmazta meg (félreérthetetlenül), hogy a tagság a megrendelő. Nincs más alternatíva, mint feltárni érdekeit, szükségleteit. Javítani kell az érdekvédelmi munkát. Tarthatatlan, hogy nálunk a munkaerőre árá nem emelkedik. Beszorultak a szakszervezetek, ezen a helyzeten sürgősen változtatni kell. Elodázhatatlan a bérpolitika reformja. A munkanélküliség elfogadhatatlan élethelyzet. A foglalkoztatási feszültségekkel szemben a szakszervezeteknek egyetemes álláspontot kell képviselniük. Konstruktív felépítés csak így képzelhető el.

Héjja János többek között a belső munkanélkü

liségről beszélt. Még mindig jócskán akadnak egy-egy munkahelyen „sétáló” emberek. A cselekvés halaszthatatlan, fogytán van mindenkinek a türelme. Kiváncsi lett volna, az szmt mit tett az elmúlt néhány évben Csongrád megye tagságáért? Ez, sajnos, a jelenésből nem derült ki. Nem lehet egyetértetni a kormány „elszegényedési programjával”, sarkukra kell állniuk a szakszervezeteknek. Ha cselekvésképtelenné bizonyulnak, ne csodálkozzunk, hogy a tagság az új szerveződések felé fordul.

Budai István azt a követelést tolmácsolta, miszerint valósuljon meg újra a 3x8 elve. A munkások a főmunkaidőben keressék meg a megélhetésükhöz szükséges bérüket. Nem ért egyet a bizalmi egyetértési jogának megnyirbálásával. Olyan bérpolitika kell, ami szektort és ágazatmentes. A kormány ne csak a bevétel oldaláról vizsgálódjék, hanem, vegye figyelembe az alacsony keresetűeket, a nyugdíjasokat és a fiatalokat is.

Biró Lajos szerint mindenki olyan gazdát kap, amilyet megérdemel. A tagság bizalma megrendült, nem akarnak tovább várni. Ha látványosan és eredményesen nem tudunk lépni, szétforgcsolódik a mozgalom. Szilárd érdekvédelem kell, és azzal sem árt számolni, hogy a szakszervezeteket próbálják háttérbe szorítani. Amivel a tagság egyetért, azt kell következetesen, harcosan képviselni.

Dobóczy Károlyné elmondta: ki kell dolgozni Csongrád megye felemelkedésének szakszervezeti programját. A húszéves hátránylelküldést nem várhatjuk másoktól. A komplex-programnak éppúgy ki kell térnie a szervezetváltásra, mint az egészségügyre, vagy az oktatásra. Továbbá tarthatatlanok az alacsony bérek. Az értékek megőrzését sem tekinthetjük mellékesnek. Az erkölcs, a tisztesség, a szolidaritás, a műveltség újra kapjon fontos szerepet. Meg kell szabadulnunk az alattvalói tudattól! A cél: ne csak a csatákat nyerjük meg, a háborút is.

Sebők István a bizalmi testületi rendszer felülvizsgálatát javasolta. Olyan testületek kellenek, melyek képesek operatíván intézkedni. Az alapszervezeti titkároknak gyors, pontos információk kellenek. Nem ártana növelni az alapszervezetek pénzügyi önállóságát. A tagdíjak 65-80 százaléka maradjon az alapszerveze

teknél. Ott döntsék el, mire fordítják. Legyenek az szmt-ülések nyilvánosak!

Rétegvételesek

Kenderessy Szabó Anna az egészségügyi dolgozók áldatlan helyzetéről beszélt. A közelmúltban 50 millió forintot jutott a kormányzat béremelésre. Kiszámolták, így körülbelül száz forinttal nő a fizetésük; azaz, ennyivel sem, hiszen ebből még adózni kell. Mi más ez, ha nem a közvélemény manipulálása?! A délutáni pótlék 6 forint, éjszakánként pedig egy órára 18 forintot kapnak.

Horváth József azt tette szóvá: a postások körében sem ért túl sokat az 5 százalékos „bértatarozás”. Losonczy Pálné a kereskedelmi dolgozók helyzetét legjobban azzal jellemezte, hogy körülükben 22 éve nem volt központi béremelés. Berek Tiborné az élelmiszer-kereskedelemben dolgozók aacsony fizetéséről beszélt. A feszültségek azt jelzik, most már politikai kérdés a béremelés. Gyöngyössi Ágnes a fiatalok gondjairól szolt.

Összegzés helyett

Agoston József, az szmt vezető titkára szóbeli kiegészítőjében és összefoglalójában is többek között arról beszélt, hogy a szakszervezetek napjainkban már nagy, lomha szervezetek. Az szmt-k váljanak koordinációs szövetséggé. Ne felfelé tekintgessenek; legyen önálló profiljuk, szolgálják ki az alapszervezeteket, a tagságot!

A tanácskozás úgy határozott, hogy az szmt beszámolóját a szóbeli kiegészítésekkel együtt továbbítják a SZOT-hoz. E döntést követően Agoston József életkorára való tekintettel — betöltötte a hatvan évét — kérte felmentését vezető titkári tiszt-sége alól. A testület elfogadta kérelmét.

Ezután Gál László, a SZOT alelnöke kiténtetést adott át Agoston Józsefnek, akinek a Népköztársaság Elnöki Tanácsa több évtizedes munkája elismerésül, nyugállományba vonulása alkalmából a Szocialista Magyarországról Erdemrendet adományozta.

Ezt követően a küldöttértekezlet titkos szavazással vezető titkárt választott. A három jelölt közül — Dobóczy Károlyné, Horváth Károly, Sebők János — Horváth Károlyra (a 185 szavazóból) 103-an voksoltak, Sebők János 49, Dobóczy Károlyné 22 szavazatot kapott. (Továbbá kilencen szavaztak Sebők Istvánra; egy-egy szavazatot kapott Harangozó József és Kovács Sándor.) Ennek értelmében a Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsának új vezető titkára: Horváth Károly.

Bodzsár Erzsébet